

Силабус
обов'язкового компоненту ОК 35
циклу дисциплін Практична підготовка

Навчальна практика

Назва дисципліни:	Навчальна практика
Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Сторінка курсу в Moodle:	
Форма підсумкового контролю	залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Ільїна Юлія Юріївна
Контактний телефон:	
E-mail:	julija.illina@gmail.com

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою навчальної практики є формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти системи базових професійних компетентностей шляхом ознайомлення зі сферами діяльності практичного психолога, закріплення теоретичних знань, отриманих під час вивчення психологічних дисциплін; розвиток навичок психологічного спостереження, комунікації та самоаналізу; виховання потреби в професійній рефлексії та дотриманні етичних принципів психологічної діяльності.

Предметом навчальної дисципліни є: опанування способами психологічного спостереження, техніками активного слухання, саморефлексії та аналізу етичних ситуацій у професійній діяльності психолога.

Основними завданнями є:

- ознайомитися з програмою практики, отримати індивідуальне завдання та узгодити базу практики;
- підібрати та опрацювати наукову, методичну літературу з питань психологічного спостереження, комунікативної компетентності та професійної етики;
- провести серію спостережень за комунікацією в природних умовах (навчальна група, публічний простір, родина тощо);
- застосувати техніки активного слухання у навчально-професійній взаємодії;
- здійснити самоаналіз власних емоційних реакцій та комунікативних труднощів;
- проаналізувати етичні ситуації, що виникають при спостереженні за людьми;
- оформити письмовий звіт та підготуватися до його захисту.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

ОК 4 Основи академічної доброчесності та академічного письма, ОК 9 Загальна психологія. ОК 12 Вступ до спеціальності, ОК 14 Психологія спілкування, ОК 17 Професійна етика психолога,

Компетентності, яких набуває здобувач

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9. Здатність працювати в команді.

Спеціальні компетентності (СК):

- СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Очікувані результати навчання з дисципліни.

Проходження навчальної практики забезпечує формування таких програмних результатів навчання, котрі полягають у вмінні:

- ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
- ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.
- ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПРН 15. Відповідально ставитись до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватись етичних принципів професійної діяльності психолога.

Тематичний план

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин
		очна
1	2	3
1	ПР ПР Здобувач освіти повинен ознайомитися з програмою навчальної практики, метою, завданнями та вимогами до звіту. Отримати індивідуальне завдання від керівника практики, узгодити базу практики (заклад освіти, громадська організація, соціальна установа	16

	<p>тощо). Підібрати необхідну наукову та методичну літературу з питань психологічного спостереження, комунікативної компетентності та професійної етики.</p> <p>СРС Опрацювати рекомендовану літературу; скласти план спостереження за поведінкою та спілкуванням людей.</p>	29
	<p>ПР Здобувач освіти повинен провести серію спостережень за комунікацією у природних умовах (навчальна група, публічний простір, родина тощо). Застосувати техніки активного слухання у навчально-професійній взаємодії. Здійснити самоаналіз власних емоційних реакцій та комунікативних труднощів. Проаналізувати етичні ситуації, що виникають при спостереженні за людьми.</p> <p>СРС Опрацювати наукову, навчально-методичну та довідкову літературу з питань психології спілкування, етики психолога, методів спостереження. Підготувати письмову роботу (есе або аналітичний огляд) на одну із запропонованих тем. Оформити письмовий звіт про виконання програми навчальної практики.</p>	16 29
	ПР	32
	СРС	58
	Залік	
Разом		90

залік*-захист звіту з практики

Методи навчання:

МН1– комунікативний метод (здійснення інтерактивної діяльності, навчальна дискусія, пояснення);

МН3 – аудіо-візуальний метод (зорова невербальна наочність, сприйняття мови на слух: ілюстрації, аудіо, відео).

МН4 – метод спостереження (цілеспрямоване сприйняття мовних та мовленнєвих явищ, їх імітація та практична реалізація);

МН5 – самостійна робота як метод навчання (самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з метою його практичного використання).

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (есе або аналітичний огляд):

1. Професійно важливі якості особистості психолога.
2. Етичні принципи в діяльності психолога: аналіз ситуацій.
3. Розвиток навичок активного слухання в процесі навчальної практики.
4. Саморефлексія як основа професійного саморозвитку майбутнього психолога.
5. Спостереження як метод психологічного пізнання: переваги та обмеження.
6. Труднощі першого комунікативного контакту та шляхи їх подолання.
7. Роль емпатії у професійній діяльності практичного психолога.
8. Аналіз власного стилю спілкування під час навчальної практики.
9. Психологічні бар'єри у спілкуванні та способи їх подолання.
10. Особливості застосування методу спостереження за дітьми / підлітками / дорослими (на вибір).
11. Етичні дилеми психолога-початківця: аналіз реальних ситуацій.
12. Розвиток навичок постановки психологічного запитання в ході практики.
13. Саморегуляція емоційного стану майбутнього психолога під час спостереження.
14. Відмінності між життєвим і професійним слуханням: рефлексивний аналіз.
15. Академічна доброчесність у звітній документації практичного психолога.
16. Культуральні та гендерні аспекти спілкування.
17. Роль зворотного зв'язку у професійному становленні студента-психолога.
18. Від стереотипу до професійної установки: аналіз власних соціальних упереджень.

Система оцінювання та вимоги

Підсумковий контроль – диференційований залік (захист звіту).

Після закінчення навчальної практики здобувач подає на кафедру звіт, оформлений згідно з вказаними вимогами не пізніше 5 днів до дня захисту звіту з практики в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті.

Під час захисту звіту здобувач повинен проявити глибокі знання за темою дослідження. Практика в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті оцінюється за такими критеріями:

Оформлення матеріалів практики	Зміст матеріалів практики	Захист практики	Сума
10	30	60	100

Кожний блок оцінюється окремо і підсумовується для виведення підсумкової оцінки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при захисті матеріалів практики:

1. Звіт по практиці – 40 балів		
1.1.	Оформлення матеріалів практики:	10 балів
1.1.1	Відповідність змісту звіту поставленим цілям і завданням, пропорційність структури звіту	2
1.1.2	Правильність оформлення звіту (порядок розміщення, повнота, своєчасність, відсутність помилок)	2

1.1.3	Наявність та якість оформлення додатків до звіту та відповідність їх оформлення встановленим критеріям (вимогам)	4
1.1.4	Правильність оформлення звіту (нумерація сторінок, оформлення титульного аркуша, дотримання вимог до розміру полів, шрифту, міжрядкового інтервалу та інше), відсутність редакційних помилок	2
1.2.	Вимоги до змісту звіту по практиці:	30 балів
1.2.1	Якість і глибина виконання поставлених завдань	10
1.2.2	Наявність, системність і глибина особистого аналізу діяльності бази практики	10
1.2.3	Наявність та якість самостійного виконання окремих або індивідуальних практичних завдань	10
2. захист матеріалів практики – 60 балів		
2.1.	Глибина оволодіння практичними навичками роботи	20
2.2.	Уміння стисло (в межах регламенту), послідовно й чітко викласти сутність і результати практики	20
2.3.	Повнота і ґрунтовність відповідей на запитання членів комісії, здатність аргументовано захищати свої позиції, думки, погляди	20

Здобувач, який не виконав програму практики, неякісно оформив звіт, отримав незадовільний відгук керівника або незадовільну оцінку при захисті, направляється на практику повторно або відраховується.

Політика курсу

- Курс передбачає роботу в колективі, дотримання дружньої, творчої атмосфери, відкритої до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове виконання програми практики, ведення щоденника саморефлексії, спостережень та своєчасне подання звіту (не пізніше 3 днів до захисту).
- Усі завдання мають бути виконані у встановлений термін. Здобувачі, які не з'явилися на захист з поважної причини, звітують у період консультацій.
- Дотримання **академічної доброчесності** є обов'язковим: заборонено плагіат, фабрикацію даних, списування. У разі виявлення факту плагіату в звіті або індивідуальному завданні виставляється 0 балів, завдання виконується повторно.
- Використання мобільних пристроїв під час захисту дозволяється лише з дозволу комісії (для презентації матеріалів).
- Під час проходження практики здобувач зобов'язаний дотримуватися **Етичного кодексу психолога** та правил внутрішнього розпорядку бази практики.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література (підручники та навчальні посібники):

1. **Кочубейник О.М., Папучі М.В.** Психологія спілкування: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 180 с.
2. **Ложкін Г.В., Мосол Н.О.** Психологія спостереження: методологія та практикум. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 160 с.

3. **Максименко С.Д.** Загальна психологія: підручник. 4-те вид., переробл. та допов. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 272 с.
4. **Помиткіна Л.В., Помиткін Е.О.** Психологія саморефлексії: теорія і практика. Київ: Видавничий дім «Слово», 2021. 240 с.
5. **Цимбалюк І.М.** Психологія спілкування: підручник. 3-тє вид. Київ: ВД «Професіонал», 2022. 304 с.

Додаткова література:

8. **Бондаренко В.В.** Академічна доброчесність та академічне письмо: навч. посібник. Харків: ХНАДУ, 2023. 150 с.
9. **Варій М.Й.** Психологія особистості: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 288 с.
10. **Корольчук М.С., Крайнюк В.М.** Соціально-психологічний тренінг: навч. посібник. Київ: Ельга, Ніка-Центр, 2021. 280 с.
11. **Психологія: хрестоматія / за ред. С.Д. Максименка.** Київ: Центр учбової літератури, 2024. 400 с.
12. **Титаренко Т.М.** Кризова психологія: практикум. Київ: Видавництво «Сталь», 2020. 192 с.
13. **Федотова Т.В.** Практикум з психології спостереження: методичні рекомендації. Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2022. 68 с.

Нормативні документи та довідники:

14. **Етичний кодекс психолога** (схвалений Українською асоціацією психологів). Актуальна редакція 2023 р. URL: <https://uap-psy.org/etychnyj-kodeks-psyhologa/>
15. **Етичний кодекс психолога** : схвалений Національною психологічною асоціацією України (НПА), 2021. URL: <https://npa-ua.org/kodeks>
16. **СТВНЗ 52.1-03:2025** «Про організацію практики здобувачів вищої освіти ХНАДУ». Харків: ХНАДУ, 2025.
17. **Закон України «Про освіту»** (в редакції 2024 року). URL: www.mon.gov.ua

Періодичні фахові видання:

- «Психологічні перспективи» (Волинський національний університет ім. Лесі Українки)
- «Психологічний часопис» (Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України)
- «Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія»
- «Актуальні проблеми психології» (НАПН України)

Інформаційні ресурси:

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua.
Офіційний сайт Харківського національного автомобільно-дорожнього університету 2015. URL: khadi.kharkov.ua

Розробник:

доцент кафедри філософії та
педагогіки професійної підготовки

Юлія ІЛЬІНА

« __ » _____ 2025 року